

Book Review:

Balkrishna Doshi: An Architecture for India

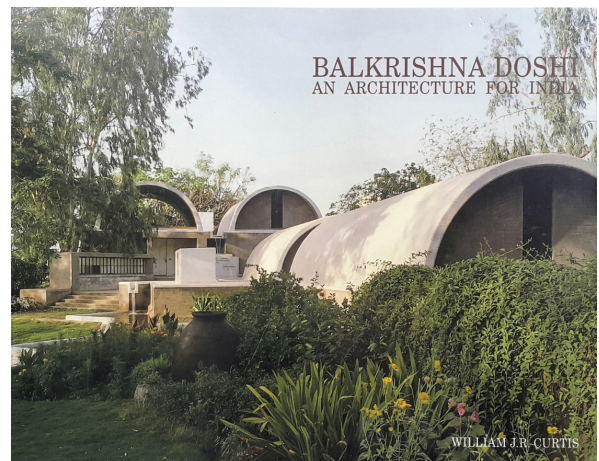
Curtis, W. J. R. (2014)

Ahmedabad, India: Mapin Publishing

194 pp.

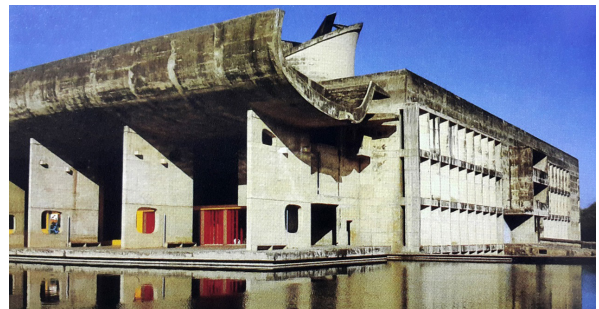
อินเดียแหล่งอารยธรรมแห่งเอเชียใต้ที่ก่อเกิดศิลปะสถาปัตยกรรมอันหล่อหลอมมาจากรากเหง้าของความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิอากาศ ฯลฯ ทำให้ดินแดนแห่งนี้เต็มไปด้วยความหลากหลาย (diversity) และไม่หยุดนิ่ง (dynamic) โดยเฉพาะเรื่องของความเป็นวัฒนธรรมแบบหลากหลาย นอกจากนั้น อินเดียเป็นแบบอย่างที่ดีในการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นอันว่าด้วยเรื่องความผสมผสานในความหลากหลายจากชั่ววูวสุดไปถึงชั่วช้ายสุด อาทิ ความรวย ความจน ความหิว ความยาก ความเรียบง่าย รวมถึงวิธีอันหลอมรวมของภูมิปัญญา ความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา ในท่ามกลางกระแสของโลกปัจจุบันที่ดำเนินไป อินเดียมีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ยาวนานจากยุคเริ่มก่อเกิดอารยธรรมส่งผ่านถึงจุดเปลี่ยนสำคัญในช่วงของยุคอาณานิคม (colonization) กระทั่งถึงยุคปลดแอกเพื่อความเป็นเอกราชและรุ่งอรุณแห่งการสร้างชาติ (nation) หลังยุคอาณานิคม ที่แนวคิดของผู้บริหารประเทศในยุคนั้นพยายามหาการขับเคลื่อนประเทศหลังผ่านความบอบช้ำจากช่วงเวลาของการต่อสู้เพื่อเอกราช โดยนำวิธีแห่งความเป็นอารยะสมัยใหม่ผสมผสานกับอารยะในแบบของอินเดีย หนึ่งในนั้นคือ การนำสถาปนิกระดับนำของโลก (great architect) ในยุคนั้น อย่าง เลอ คอร์บูซีเยร์ (Le Corbusier) มาสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมชั้นครูอย่าง Chandigarh's Capitol Complex เมืองจันดิการ์ (รูปที่ 2) และงานอื่น ๆ ในอินเดีย และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางรากฐานแนวคิดและการออกแบบทางสถาปัตยกรรมในแบบอย่างตะวันตก ณ ท่าเลที่ตั้งในเอเชียใต้ (West meets East)

ในประเทศที่มีรากเหง้าทางอารยธรรมฝังรากลึก เมื่อความเจริญจากทางตะวันตกหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ถาโถมเข้ามา ในขณะที่วิถีความเป็นไปของสังคมที่ดำรงอยู่คงดำเนินต่อไป การถามหาความเป็นตัวตนหรือ

ที่มา: Curtis, 2014, (ภาพหน้าปก).

รูปที่ 1 อาคารสำนักงานออกแบบของดอร์ชี (Sangath, Doshi's studio) เมืองอาเมดาบัด ก่อสร้างปี ค.ศ. 1979-1981 (Sangath, Doshi's studio, Ahmedabad, 1979-1981.)

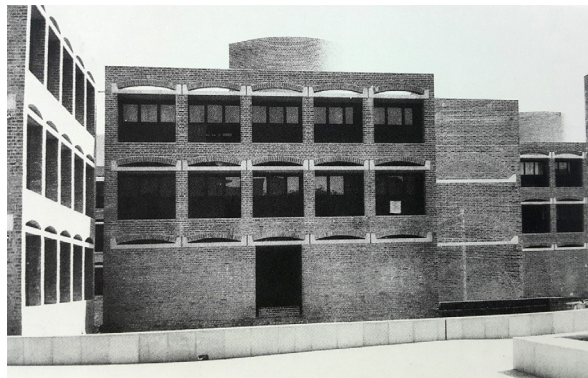
ที่มา: Curtis, 2014, p. 156.

รูปที่ 2 กลุ่มอาคาร Chandigarh's Capitol Complex เมืองจันดิการ์ ก่อสร้างปี ค.ศ. 1954-1957 ออกแบบโดย เลอ คอร์บูซีเยร์ (อาคารรัฐสภา) (The Parliament at Chandigarh, 1954-1957, by Le Corbusier.)

อัตลักษณ์ (identity) คงจะต้องเกิดขึ้นไม่ช้าในอินเดียเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังได้เอกราช นำพาสิ่งแปลกใหม่เข้ามาในประเทศ และเราอาจปฏิเสธไม่ได้ว่างานและแนวทางการออกแบบของสถาปนิกระดับนำของโลก เลอ คอร์บูซีเยร์ และ หลุยส์ คาห์น (Louis Kahn) มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสถาปนิกท้องถิ่นของอินเดียในขณะนั้น ซึ่งแน่นอนว่าส่วนหนึ่งของสถาปนิกท้องถิ่นในยุคนั้นกลายมา

เป็นสถาปนิกชั้นบรมครูในยุคต่อมาอันส่งผลถึงสถาปนิกในยุคปัจจุบันด้วย หนึ่งในบรรดา 7 ทหารเสือของสถาปนิกอินเดียที่เป็นบรมครู (Indian Master Architects) อันประกอบด้วย อายุต พี กานวินเดย์ (Achyut P. Kanvinde) ราช รีวัล (Raj Rewal) อานันต์ ราเจ (Anant Raje) แฮสมัค ชีย์ พาตัล (Hasmukh C. Patal) บัลคาริขนา วีรย์ ดอร์ชี (Balkrishna V. Doshi) อุตตัม ชีย์ เจน (Uttam C. Jain) และ ชาร์ล คอร์เรีย (Charles Correa) (Dengle, 2015, p. 9) มีดอร์ชีสถาปนิกวัย 90 ปีผู้ทรงอิทธิพลต่อแนวคิดของสถาปนิกรุ่นใหม่ของอินเดียมาหลายยุคหลายสมัย เป็นหนึ่งในสถาปนิกที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานการศึกษา แนวคิดในการออกแบบ การวางผังเมือง มีประสบการณ์ทำงานร่วมกับ เลอ คอร์บูซีเยร์ ในฐานะสถาปนิกอาวุโสทั้งในสำนักงานสถาปนิกที่เมืองปารีสและเมืองอาเมดาบัด (Ahmedabad) โดยเฉพาะงานออกแบบ Chandigarh's Capitol Complex (ช่วงปี ค.ศ. 1954-1957) ในฐานะสถาปนิกประจำสถานที่ก่อสร้างที่ทำให้ได้ร่วมงานกับ เลอ คอร์บูซีเยร์ อย่างใกล้ชิด รวมถึงงาน Mill Owners' Association Building เมืองอาเมดาบัด และในช่วงปี 1962 ดอร์ชีได้ร่วมงานกับ หลุยส์ คาห์น ในโครงการ Indian Institute of Management (IIM) เมืองอาเมดาบัด (รูปที่ 3) และมีส่วนสำคัญในการก่อตั้ง School of Architecture ((CEPT) Centre for Environment Planning and Technology, Ahmedabad) (รูปที่ 4)

ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 สังคมอินเดียเริ่มตระหนักถึงอัตลักษณ์ของแบบอย่างความเป็นสถาปัตยกรรมอินเดีย ดอร์ชีและเหล่าบรรดาสถาปนิกของอินเดีย (ชาร์ล คอร์เรียและราช รีวัล) ที่ผ่านเข้าหลอมของความเป็นแก่นแท้แบบอินเดียผสมผสานกับแบบอย่างความเจริญและแนวคิดจากสถาปนิกจากตะวันตกได้พยายามตั้งคำถามในความเป็นตัวตนของอินเดียและคลี่คลายออกมาเป็นงานสถาปัตยกรรมที่ตอบโจทย์ในบริบทของอินเดีย ในการนี้ งานออกแบบ School of Architecture, Ahmedabad ของดอร์ชีได้แสดงความสำเร็จในการเริ่มคลี่คลายงานสถาปัตยกรรมในแบบใหม่ที่ทันสมัยต่อโลกแต่ยังรักษาแบบอย่างของความเป็นแก่นแท้ของอินเดียและที่สำคัญคือได้หลุดพ้นจากร่มเงาของ เลอ คอร์บูซีเยร์ และเป็นตัวแทนของสถาปัตยกรรมของโลกที่สามอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ดอร์ชีได้กล่าวไว้ว่า เราควรสร้างสิ่งที่ดีที่สุดจากสภาพปัจจัยที่แท้จริงของสังคม มุ่งพัฒนาปมเด่นและยอมรับในข้อด้อย การใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาเป็นองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของอาคารที่ทรงพลังและมี

ที่มา: Curtis, 2014, p. 20.

รูปที่ 3 อาคาร Indian Institute of Management (IIM) เมืองอาเมดาบัด ก่อสร้างปี ค.ศ. 1962-1970 ออกแบบโดยหลุยส์ คาห์น (Louis I. Kahn, Indian Institute of Management, Ahmedabad, 1962-1970.)

ที่มา: Curtis, 2014, p. 66.

รูปที่ 4 ทางเดินระหว่างอาคารของ School of Architecture ((CEPT) Centre for Environment Planning and Technology เมืองอาเมดาบัด ก่อสร้างปี ค.ศ. 1966-1968 (ก่อสร้างระยะแรก) ออกแบบโดยดอร์ชี (Street between buildings, School of Architecture (Centre for Environment Planning and Technology (CEPT), Ahmedabad, 1966-1968).)

คุณค่า การวางผังสำหรับประเทศเมืองร้อนและการใช้แสงธรรมชาติอย่างทั่วถึง การระบายอากาศที่ดีเยี่ยม การมีช่องเปิดสู่มุมมองภายนอกเห็นทิวทัศน์ของแคมปัส การให้แสงธรรมชาติสำหรับห้องสมุดขนาดใหญ่ การบรรจุเรียงอิฐที่จับอย่างลงตัวเมื่อประกบกับงานไม้ ทั้งยังมีร่องรอยสัดส่วนของ เลอ คอร์บูซีเยร์ ให้เห็นจากผนังคอนกรีตอิสระและคาน้ำกันแดด (Klampaboon, 1998, pp. 82-91.)

ที่มา: Curtis, 2014, p. 58.

รูปที่ 5 อาคารบ้านพักอาศัยส่วนตัวของดอร์ชี เมืองอาเหมดาบาด ก่อสร้างปี ค.ศ. 1959-1962 (มุมมองผ่านสวนจากทิศตะวันตกเฉียงใต้) (View across garden from south-west, Doshi house, Ahmedabad, 1956-1962.)

ที่มา: Curtis, 2014, p. 59.

รูปที่ 6 อาคารบ้านพักอาศัยส่วนตัวของดอร์ชี เมืองอาเหมดาบาด ก่อสร้างปี ค.ศ. 1959-1962 (ทางเข้าอาคารทางด้านทิศเหนือ) (Entrance on north side, Doshi house, Ahmedabad, 1959-1962.)

Balkrishna Doshi: An Architecture for India เป็นผลงานการเขียนของ วิลเลียม เจ อาร์ เคอร์ติส (William J.R. Curtis) นักวิชาการสายประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม (History of Architecture) และทฤษฎีในการออกแบบ (Theories of Design) ทำงานสอนอยู่ในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ทั้งในยุโรป เอเชีย ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มีผลงานการเขียนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น อาทิ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ยุคหลัง ค.ศ. 1900 (Modern Architecture since 1900 (พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 1982)) แนวคิดการออกแบบรูปร่างและรูปทรงในงานสถาปัตยกรรมของ เลอ คอร์บูซีเยร์ (Le Corbusier: Ideas and Forms (พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 1986)) เป็นต้น

เนื้อหาในหนังสือได้กล่าวถึงการรวบรวมแนวความคิดในผลงานการออกแบบทางสถาปัตยกรรม งานที่เกี่ยวข้องชุมชนและการวางผังในมุมมองของดอร์ชีโดยนำเสนอในประเด็นของการผสมผสานคุณค่าของงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่กับโครงสร้างพื้นฐานของประเพณีแบบอินเดียในลักษณะของการศึกษาและค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้กล่าวรวมไปถึงปฐมบทอันเป็นบทเรียนที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์สมัยร่วมงานกับสถาปนิกอย่าง เลอ คอร์บูซีเยร์ และ หลุยส์ คาห์น ที่ถูกหล่อหลอมรวมกับบริบท รากเหง้า และอารยธรรมของความเป็นอินเดียในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกโดยเนื้อหาในหนังสือแยกย่อยออกเป็นส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน คือ ช่วงแรก กล่าวถึงการพัฒนางานออกแบบของดอร์ชีจากช่วงเริ่มแรกที่ยังคงเป็นสถาปนิกใหม่และยังต้องได้รับการแนะนำจากเหล่าบรรดาผู้มีประสบการณ์ (mentors) จนถึง การเริ่มปลดปล่อยพลังที่ได้สั่งสมมาจากเหล่าสถาปนิกบรมครู กับตัวตนของตนเองที่มีความเป็นชาวอินเดีย ทั้งยังต้องคำนึง กับปัจจัยต่าง ๆ และความต้องการทางสังคม อาทิ งานออกแบบที่อยู่อาศัยแบบชุมชน งานออกแบบสถาบันการศึกษา งานออกแบบสถานที่ราชการ งานออกแบบบ้านพักอาศัย (รูปที่ 5, 6) เป็นต้น อันเป็นช่วงเวลาที่ดีอร์ชีสั่งสมและตกตะกอนทางความคิดจนออกมาเป็นส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวของเขาเอง เช่น รูปแบบซุ้มโค้ง (vaults) แสงเงาของพื้นที่โล่งกลางอาคาร (shaded courts) ทางเดินที่เป็นพื้นหญ้าสีเขียว (grassy platforms) ทางเดินที่คดเคี้ยว (meandering routes) สวนน้ำ (water gardens) และ การออกแบบจากปรากฏการณ์ของแสง (hooded sources of light)

ช่วงที่สอง กล่าวถึงงานออกแบบจำนวน 20 งานที่ดอร์ชีได้นำเสนอโดยผ่านกระบวนการในการออกแบบ เช่น โปรแกรม ทำเลที่ตั้ง สภาวะแวดล้อม ภูมิอากาศ สถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ นอกจากนั้นยังนำเสนอภาพสเก็ตช์ต่าง ๆ ของดอร์ชีที่เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบอันได้มาจากการเดินทางไปเยี่ยมชมหรือลงพื้นที่ศึกษางานสถาปัตยกรรมประเพณีของอินเดีย เช่น ผังของวัดหรือโบราณสถาน งานโครงสร้าง รายละเอียดของอาคาร ฯลฯ จนก่อเกิดเป็นรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีกลิ่นอายของความเป็นอินเดีย โดยเป็นยุคที่ดอร์ชียังคงทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับนักออกแบบอย่างเช่น โจเซฟ อัลเลน สเตรน (Joseph Allen Stein) สถาปนิกชาวอเมริกันผู้ออกแบบ India Habitat Centre (IHC) เมืองนิวเดลี และ จัย รัตตัน บาล่า (Jai Rattan Bhalla)

ช่วงที่สาม กล่าวถึงงานเขียนที่เป็นบทความ (articles) และเนื้อหาจากการบรรยายในครั้งต่าง ๆ รวมถึงหลักปรัชญาในการออกแบบที่มาจากบันทึกส่วนตัวของ ดอร์ชี่เอง โดยแสดงให้เห็นเข้าใจและเห็นภาพสะท้อนจากสถานการณ์ต่าง ๆ กับความเป็นไปของสถาปัตยกรรม เพราะที่มาของสถาปัตยกรรมมิได้มุ่งเน้นแค่ทฤษฎีในการออกแบบอย่างเดียว หากแต่ได้มุ่งรวมไปถึงหลักในการออกแบบที่แสดงอยู่ในงานสถาปัตยกรรมที่เผยให้เห็นตัวตนของดอร์ชี่ได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ช่วงที่สี่กล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้พยายามตั้งคำถามหรือประเมินความเป็นไปของพัฒนาการของสถาปัตยกรรมในอินเดียในอนาคต กับนำเสนอภาพสเกตช์ประเด็นอื่นเกี่ยวกับความเป็นเมือง การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ความร่วมมือกันและการรักษาผลประโยชน์ของภูมิภาค อิทธิพลจากความเป็นสากล ทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์ทางการเมือง และวัฒนธรรมของชาติ ฯลฯ

นอกจากนั้น สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของงานสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาของประเทศ คือความสัมพันธ์อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเก่ากับความใหม่ ความเป็นท้องถิ่นกับความเป็นสากล ทั้งนี้การจัดการกับการพัฒนาของประเทศในโลกที่สามคือ ทำอย่างไรให้ประเทศมีความทันสมัย ดังนั้น หากแต่มุ่งพัฒนาโดยมิได้คำนึงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติไว้ก็จะเป็นการพัฒนาแต่เพียงเปลือกภายนอก ประเด็นของการพัฒนาแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ ที่จะอิงความเป็นสากลหรืออิงความเป็นชาติของตนเอง (International vs. National) จึงถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระแห่งชาติอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ดอร์ชี่จึงมีแบบอย่างการพัฒนาที่มีความยืดหยุ่นที่ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยน ไม่ลอกเลียนแบบของเดิมหรือสร้างขึ้นมาใหม่ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเข้าถึงเบื้องลึกในตัวสถาปัตยกรรมจริยธรรม และสัจจะแห่งสุนทรียศาสตร์

Balkrishna Doshi: An Architecture for India เป็นหนังสือที่รวบรวมปรัชญาแนวความคิดและงานสถาปัตยกรรมของดอร์ชี่ที่แม้กาลเวลาจะผ่านไปแต่ยังคงมีความร่วมสมัยให้สถาปนิกที่เติบโตขึ้นมาแต่ละยุคแต่ละสมัยได้เรียนรู้การส่งผ่านงานจากบรมครูสู่สถาปนิกอย่างดอร์ชี่เพื่อนำเสนอแนวทางและแนวคิดที่ตอบกับวิถีของอินเดีย ทั้งยังสามารถเป็นแบบอย่างในการศึกษาและการคลี่คลายแนวคิดจากงานสถาปัตยกรรมและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและผันผวนอย่างประเทศอินเดีย รวมถึงแบบอย่างในการค้นหาแก่นแท้และแสดงออกมาในการตอบโจทย์ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างแท้จริง แม้งานในยุคหลัง ๆ ของดอร์ชี่หลายชิ้นมิได้รวมอยู่ในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ แต่มิได้ทำให้หนังสือเล่มนี้ลดความน่าอ่านลงไปเลยเพราะในทางกลับกันหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงปฐมบทแห่งการก่อเกิดเป็นตัวตนของดอร์ชี่ในลักษณะลำดับเวลา ก่อนหลัง (timeline) ซึ่งทำให้เข้าใจการดำเนินไปและสามารถเข้าใจแก่นแท้ของความเป็นดอร์ชี่กับงานสถาปัตยกรรมสำหรับอินเดียได้อย่างชัดเจน

Reviewed by:

Nirandorn Tongaroon

Faculty of Architecture and Planning,
Thammasat University

References

- Curtis, W. J. R. (2014). *Balkrishna Doshi: An architecture for India*. The United States of America: Mapin Publishing.
- Dengle, N. (2015). *Dialogues with Indian master architects*. Mumbai: The Marg Foundation.
- Klampaiboon, W. (1998). Master of contemporary Indian architecture, Balkrishna Doshi (1927-....). *ASA – Journal of Architecture*, 5, 82-91.